O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
G.Sh.Rixsiyeva

2025-yil "30" 06

ZAMONAVIY XALQARO MUNOSABATLARNING MINTAQAVIY JIHATLARI

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	300 000	– Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta’lim sohasi:	310 000	– Ijtmoiy va xulq atvorga mansub fanlar
Mutaxassislik:	70310201	– Xalqaro munosabatlar va zamonaviy siyosiy jarayonlar

Toshkent – 2025

Tashqi siyosat va xalqaro iqtisodiy munosabatlar instituti direktori — G'.Arifjanov

Xalqaro munosabatlar kafedrasi mudiri — S.Bo'ronov

ARM boshlig'i — M.Yuldasheva

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
ZXMJ1206	2025-2026	2	6
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O‘zbek/rus		6

	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	**Zamonaviy xalqaro munosabatlarning mintaqaviy jihatlari**	**72**	**108**	**180**

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarni mintaqashunoslikka doir asosiy politologik nazariy kontsepsiyalar bilan tanishtirish, xalqaro munosabatlar va jahon siyosati subyektlarining manfaatlari, maqsadlari va olib borayotgan siyosatini aniqlash va kuzatishga o‘rgatish, jahon siyosatida mintaqaviylashuv jarayonlarini boshqaruvchi qonuniyatlarni ochib berishdan iborat.

Fanning vazifasi – talabalarga buyuk qudratli davlatlarning mintaqaviy va global miqyosda olib borayotgan siyosatini, jahon siyosatida xalqaro tashkilotlarning o‘rni va rolini, turli mintaqalar, shu jumladan Markaziy Osiyoda sodir bo‘layotgan o‘zgarishlarni, zamonaviy jahon siyosatidagi eng dolzarb muammolarni ochib berish va ularni tahlil qilish usullarini o‘rgatishdan iborat.

Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro‘yxatga kiruvchi Melburn Universiteti (QS 12) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi.

https://handbook.unimelb.edu.au/2024/subjects/pols90043 urn Universiteti

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Xalqaro munosabatlar: mohiyati, tarixiy shakllanishi, asosiy sohalari, rivojlanish dinamikasi.

Muammoning tarixnavisligi. Hozirgi davrda xalqaro siyosat va xalqaro munosabatlarda sodir bo‘layotgan mintaqaviy kollektivlar, sotsium va jarayonlarning paydo bo‘lishi va rivojlanishini o‘rganuvchi fan sifatida zamonaviy mintaqashunoslik tushunchasi. Mintaqashunoslikning fan sifatida rivojlanish bosqichlari. Mintaqaviy siyosat shakllari. Xalqaro munosabatlarning maqsad va vazifalari. Zamonaviy xalqaro munosabatlarning boshqa fan sohalari bilan o‘zaro bog‘liqligi. Hozirgi davrda xalqaro mintaqashunoslikning rivojlanishi. Mintaqaviy siyosatga oid ilmiy yondashuvlar. Mintaqaviy tadqiqot usullari. Xalqaro

tajribaning mintaqaviy rivojlanish muammolarining yechimida tutgan o‘rni. Mintaqalararo hamkorlik tizimining yo‘lga qo‘yilishi.

2-mavzu. Xalqaro tizimning turlari va mohiyati va ularni shakllanishiga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar, ishlash usullari.

Xalqaro munosabatlarni tahlil etishdagi tizimli yondashuvning asosiy yo‘nalishlari va xususiyatlari. Xalqaro tizimning turlari va tuzilishi. Xalqaro tizim transformatsiyasi va vazifalarining qonuniyatlari. Xalqaro munosabatlarning subyektlari va aktorlari. Global va mintaqaviy tizimlar. Xalqaro tizimning rivojlanishi va shakllanishi jarayoniga ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy omillar.

3-mavzu. Global va mintaqaviy tizimlar, xalqaro munosabatlar nazariyalari va tadqiqot uslublarining rivojlanishi.

Xalqaro munosabatlar tushunchasi. Xalqaro munosabatlar tasnifi. “Jahon siyosati” tushunchasi. Davlatning ichki va xalqaro siyosati o‘rtasidagi bog‘liqlik. Ichki va tashqi siyosatning bog‘liqligi. Xalqaro munosabatlarga ta’sir etuvchi subyektiv omillar. Xalqaro munosabatlarning nazariy asoslari. Ijtimoiy fanlar tizimida xalqaro munosabatlar nazariyasining o‘rni. Xalqaro munosabatlar o‘rganilgan asosiy tarixiy davrlar (Fukidid, N. Makiavelli, T. Gobbs, E. De Vattel, K. F. Klauzevits va b.). Xalqaro munosabatlarning tahlil metodi. Xalqaro munosabatlarga nisbatan umumfalsafiy, ijtimoiy, huquqiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy-psixologik jihatdan yondashuv. Xalqaro munosabatlar nazariyasi va uning tarixiy rivojlanish paradigmasi: tsivilizatsiyaviy, davriy, menearli, spiralli, kovariantli, postmodernli.

4-mavzu. Xalqaro ta’sir: uni amalga oshirish ko‘lami va milliy manfaatlarni himoya qilish.

Milliy manfaat tushunchasi xalqaro munosabatlarning asosiy tamoyili sifatida. Milliy va davlat manfaatlari tushunchasi. Milliy manfaatlar zaminida tashqi siyosiy strategiyani shakllantirishda xorijiy davlatlar tajribasi. Milliy-davlat manfaatlarini amalga oshirishda tashqi siyosiy omillarning ahamiyati. Tashqi siyosatni shakllantirishning nazariy asoslari.

5-mavzu. Global va mintaqaviy tashkilotlar: maqsadlari, shakllari hamda faoliyat turlari.

Globalizatsiya jarayoni, uning asosiy yo‘nalishlari va aspektlari. Globalizatsiyaning mintaqaviy jarayonlarga ta’siri. Mintaqaviy integratsion birlashmalar. Mintaqaviy integratsiyani rivojlantirish. Global va mintaqaviy

xalqaro tashkilotlar. Global va mintaqaviy tashkilotlarning maqsad va vazifalari. Mintaqaviy tashkilotlarning turlari.

6-mavzu. Xalqaro nizolar: ularni hal etishning yo‘llari va vositalari.

Xalqaro nizolarning mohiyati, mazmuni va turlari. Xalqaro nizolarni siyosiy ma’nodagi tushunchasi. Nizo tabiati – jamoat hodisa sifati. Nizoning strukturasi. Xalqaro nizolarning turlari. Xalqaro nizolarning paydo bo‘lish muhiti, namoyon bo‘lish turi va roli. Nizoli vaziyatlarni yuzaga keltiruvchi manbalari. Siyosiy tizimlarining xilma xilligining beqarorlik va nizolarni yuzaga keltiruvchi faktor sifatida. Nizoli vaziyatlarni rivojlantiruvchi tashqi kuchlar. Xalqaro nizolarni hal etishning strategiyasi va metodlari. Xalqaro nizolarni boshqarish va nazoratda ushlash. Ijtimoiy nizolarni boshqarishning umumiy kontseptsiyasi. Ijtimoiy nizolarni boshqarishning uchta turi: ichki, tashqi, kominatsiyalashgan mexanizmi. Nizolarni boshqarishning bosqichlari.

7-mavzu. Mintaqaviy integratsion birlashmalar.

Integratsiya tushunchasi. Integratsion birlashmalarga tavsif. Xalqaro almashinuvni liberallashtirish. Ilmiy-texnikaviy taraqqiyotni rivojlantirish. Xalqaro iqtisodiy integratsiya. Mintaqaviy siyosiy integratsiya. Harbiy-siyosiy integratsiya. Integratsion birlashmalarning asosiy turlari. Mintaqaviy integratsiyaning rivojlanishi. ATES, ASEAN, NAFTA, ADL kabi yirik integratsion birlashmalar. OTOM mintaqaviy birlashmalari. Osiyo Tinch Okeani Iqtisodiy Ittifoqiga tavsif (ATES). Osiyo Tinch Okeani Iqtisodiy Ittifoqi tuzilishi. ATESning asosiy sammitlari. Janubiy Sharqiy Osiyo davlatlari zamonaviy xalqaro munosabatlarda. ASEAN tashkilotining tashkil etilish tarixi. ASEAN davlatlari OTOM xalqaro munosabatlarida. Yevropa davlatlaridagi mintaqaviy siyosatning o‘ziga xos hususiyatlari. Yevropa qit’asining mintaqa va submintaqalarga geosiyosiy va jug‘rofiy bo‘linishi. YeI: maqsadi, vazifalari va faoliyati tamoyillari. Yevropa Ittifoqining rivojlanish muammolari. YeI mintaqaviy siyosatining shakllanishi. Maastrix jarayoni va 1980 yillar oxiri - 1890 yillar boshlarida YeI mintaqaviy siyosatining radikal islohotlari. YeI mintaqaviy siyosatining asosiy yo‘nalish va printsiplari.

8-mavzu. Osiyo Tinch okeani mintaqasi davlatlari xalqaro munosabatlari.

Osiyo Tinch okeani mintaqasining geosiyosiy va geostrategik o‘rni. Osiyo Tinch okeani mintaqasida ACEAN tashkiloti. OTOM. Janubi-Sharqiy Osiyo. Vyetnam. Laos. Myanma. Kambodja. Tailand. Malayziya. Indoneziya. Filippin.

	Singapur. Bruney. Zamonaviy xalqaro munosabatlarda Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari. Osiyo Tinch okeani mintaqasi davlatlari iqtisodiy hamkorlik tashkiloti. Xitoy Xalq Respublikasi va Osiyo regionalizmi. Osiyo regionalizmining xususiyatlari. XXR milliy rivojlanish strategiyasi va uning asosiy yo'nalishlari. Xitoy va Tayvan. Xitoy ekspansiyasi. Shimoliy Koreya yadro quroli muammosi. ShHT. **9-mavzu. Osiyo Tinch okeani mintaqasidagi hududiy nizolar.** Sakisima orollari masalasi. "Shimoliy hududlar" muammosi. Milliy manfaatlar. Janubiy Xitoy dengizi – Spratli va Parasel orollari bo'yicha Xitoy, Vetnam, Filippin, Malayziya va Bruney o'rtasidagi da'volar. Sharqiy Xitoy dengizi – Senkaku/Dyaoyu orollari bo'yicha Xitoy va Yaponiya o'rtasidagi nizo. Koreya yarimoroli – Shimoliy va Janubiy Koreya o'rtasidagi hududiy va siyosiy qarama-qarshilik. Hind-Xitoy chegaralari – Xitoy va Hindiston o'rtasidagi chegaraviy kelishmovchiliklar (Aksay Chin, Arunachal-Pradesh). Tayvan masalasi – Xitoyning "bir Xitoy" siyosati va AQShning pozitsiyasi. BMT dengiz huquqi konvensiyasi (UNCLOS). Xalqaro arbitraj sudlari. ASEANning vositachilik roli. AQSh va boshqa tashqi kuchlarning ishtiroki. Mintaqada kuchlar muvozanati. **10-mavzu. Janubiy Osiyo mamlakatlari xalqaro munosabatlarda.** Hindiston zamonaviy xalqaro munosabatlarda. Hindiston tashqi siyosatining asosiy tamoyillari. Zamonaviy bosqichda Hindiston-Pokiston munosabatlari. Janubiy Osiyo mintaqaviy hamkorlik tashkiloti SAARKni tashkil etilishida Hindiston tashabbuslari. Pokiston zamonaviy xalqaro munosabatlarda. Pokiston tashqi siyosatining rivojlanish bosqichlari. Pokiston tashqi siyosatida islom omili. Hozirgi davrda Pokiston-Afg'oniston munosabatlari. Janubiy Osiyo, SAARK, SENTO (CENTO - The Central Treaty Organization), SEATO (SEATO - South-East Asia Treaty Organization) tashkilotlari, "Tolibon" harakati, Pokiston Islom Respublikasi, Jammu, Kashmir, Muhammad Ali Jinna, "Dyurand chizig'i", Belujiston, Pushtuniston. **11-mavzu. Arab davlatlari xalqaro munosabatlar tizimida.** Fors ko'rfazi monarxiyalari. Arab mamlakatlari siyosatida neft omilining ahamiyati. Mintaqaviy integratsion birlashmalar. ADL, Islom Hamkorlik Tashkiloti. **12-mavzu. Yaqin Sharqda mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlashda arab-isroil nizosi masalasi.**

Yaqin Sharq. Yaqin Sharqning geosiyosiy ahamiyati. Mintaqaviy xavfsizlik tushunchasi arab-isroil, Falastin, Quddus.Yaqin Sharqda arab-isroil mojarosining kelib chiqish tarixi. Falastin ozodlik tashkiloti (FOT). XXI asr boshlarida Yaqin Sharq siyosiy jarayonlari xususiyatlari. Diplomatik jarayonlar va tinchlik tashabbuslari. 1978 yil Kemp-Devid kelishuvi (Isroil va Misr). Quddus maqomi masalasi. Mintaqaviy xavfsizlikka ta'siri. Terrorizm va radikal guruhlarning kuchayishi. AQSh va boshqa tashqi kuchlarning roli. "Kvartet" yig'ilishi.

13-mavzu. Afrika davlatlari xalqaro munosabatlari.

Afrika Ittifoqi. Afrika Birligi Tashkiloti. Xalqaro nizolar. Hududiy mojarolar, NEPAD, Addis-Abeba, Gambiya, Zair, Kod-d'Iuar, Niger, Ruanda, Serra-Leone, Durban. Afrika qit'asining geostrategik o'rni. Afrika qit'asidagi mojarolarning genezisi va ular bilan bog'liq muammolar. Terrorizm. "Al-Qoida" (EAAQ), AKIM, "Al-Shabab", "Salafiy jihodchilar va targ'ibotchilar guruhi". "Boko Haram". Noqonuniy qurollar savdosi. Arab Mag'ribi davlatlari tashqi siyosat kontseptsiyasi. Afrika Ittifoqi davlatlari xavfsizlik tizimi masalalari. Arab Mag'ribi davlatlarida islom omili. Shimoli-sharqiy Afrika davlatlarida ijtimoiy-siyosiy jarayonlar. "Rangli inqiloblar"dan so'ng Shimoliy Afrika davlatlarida ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.

14-mavzu.Yevropa davlatlari mintaqaviy siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

Yevropa Ittifoqi: maqsadi, vazifalari va faoliyat tamoyillari. Yevropa sivilizatsiyasi. Yevropa mamlakatlari. Yevropa Ittifoqi tashqi siyosati. Yevrokomissiya. Xalqaro nizolar. Yevropa Ittifoqining Sharqqa kengayishi. Yevropa integratsiyasi. Yevropa Ittifoqining rivojlanish muammolari. Yevropa davlatlarida ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.

15-mavzu. AQSh zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida.

AQSh ning jahon hamjamiyatidagi roli. AQSh va Yevropa Ittifoqi. OTOM mintaqasining AQSh tashqi siyosatidagi o'rni. Yaqin Sharq mintaqasining AQSh tashqi siyosatidagi o'rni. AQSh-Rossiya munosabatlari. AQShning Markaziy Osiyodagi manfaatlari.

16-mavzu. Rossiya zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida.

Rossiyaning jahon hamjamiyatidagi roli. Rossiya va Yevropa Ittifoqi. OTOM mintaqasining Rossiya tashqi siyosatidagi o'rni. Yaqin Sharq mintaqasining Rossiya tashqi siyosatidagi o'rni. AQSh-Rossiya munosabatlari. Rossiyaning Markaziy Osiyodagi manfaatlari.

17-mavzu. MDH davlatlari siyosiy-iqtisodiy hamkorligi.

MDHni tashkil etish to‘g‘risidagi bitim. hamkorlikdagi faoliyat sohalari. Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi Nizomi. MDH davlatlarida bozor islohotlarini o‘tkazishning o‘ziga xos xususiyatlari.

18-mavzu. Markaziy Osiyo integratsiyasi masalasi.

Markaziy Osiyo mintaqasi tavsifi. Demokratlashtirish muammolari, bozor islohotlari. Integratsiya sari harakat. Ekologik, ijtimoiy-iqtisodiy va demografik muammolar doirasi va murakkablik darajasi. Mintaqaning etnik va lingvistik birligi. Yagona iqtisodiy makon yaratish to‘g‘risidagi shartnoma. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti. ShHT va O‘zbekiston.

III. AMALIY MASHG‘ULOTLARI BO‘YICHA KO‘RSATMA VA TAVSIYALAR

Zamonaviy xalqaro munosabatlarning mintaqaviy jihatlari fanidan amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mintaqashunoslikning fan sifatida rivojlanish bosqichlari va mintaqaviy siyosat shakllari.
2. Xalqaro tizimning rivojlanishi va shakllanishi jarayoniga ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy omillar.
3. Xalqaro munosabatlar nazariyasi va uning tarixiy rivojlanish paradigmasi.
4. Milliy-davlat manfaatlarini amalga oshirishda tashqi siyosiy omillarning ahamiyati.
5. Globalizatsiyaning mintaqaviy jarayonlarga ta’siri.
6. Xalqaro nizolarning mohiyati, mazmuni va turlari.
7. Mintaqaviy siyosiy integratsiya.
8. Osiyo Tinch okeani mintaqasi davlatlari xalqaro munosabatlari.
9. Osiyo Tinch okeani mintaqasidagi hududiy nizolar.
10. Janubiy Osiyo mamlakatlari xalqaro munosabatlarda.
11. Arab mamlakatlari siyosatida neft omilining ahamiyati.
12. Yaqin Sharqda mintaqaviy xavfsizlikni ta’minlashda arab-isroil nizosi masalasi.
13. Afrika davlatlari xalqaro munosabatlari.
14. Yevropa davlatlari mintaqaviy siyosatining o‘ziga xos xususiyatlari.
15. AQShning jahon hamjamiyatidagi roli.
16. Rossiyaning jahon hamjamiyatidagi roli.
17. MDH doirasidagi faoliyat sohalari.
18. Markaziy Osiyo mintaqasidagi ekologik, ijtimoiy-iqtisodiy va demografik muammolar doirasi va murakkablik darajasi.

IV. MUSTAQIL TA’LIM VA MUSTAQIL ISHLAR

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

- o'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;
- ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish, vaqtdan unumli foydalanish;
- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;
- mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi;
- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
- badiiy-ijodiy ishni bajarish;
- kurs ishi (loyihasi)ni bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;
- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash:

"Zamonaviy xalqaro munosabatlarning mintaqaviy jihatlari" fanidan mustaqil ish sifatida quyidagi mavzulardan berilishi tavsiya etiladi:

1. Fan, nazariya, konsepsiya, paradigma tushunchalari.
2. Turli davrlarda ilmiy bilim g'oyalari.
3. Xalqaro munosabatlar fan sifatida shakllanishi.
4. Tadqiqotlar sohasi sifatidagi jahon siyosati.
5. Xalqaro tadqiqotlarda mintaqashunoslik.
6. Xalqaro tadqiqotlardagi tizimli yondashuv.
7. Davlatlarni xalqaro-huquqiy e'tirofi.
8. "Xalqaro munosabatlar tizimi" tushunchasi.
9. Vestfal tinchlik modeli.
10. Xalqaro munosabatlarning harbiylararo tizimi.
11. Xalqaro tashkilotlar va mintaqaviy birlashuv.
12. Demokratizatsiyaning "uchinchi to'lqini".
13. Zamonaviy bosqichda xavfsizlikni o'rganishga nazariy yondashuvlar.
14. Demokratiya va avtoritarizm.
15. Davlatlar suverenitetiga yondashuvlarning tadrijiy rivoji. Osiyo regionalizmining asosiy kontseptsiyalari.
16. YI integratsiyasi.
17. AQSh va YeI o'rtasidagi savdo munosabatlari.
18. YeIning Sharqqa kengayishi.

	Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimot tayyorlash tavsiya etiladi.
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** ***Talaba bilishi kerak:*** • talaba o'quv kursi va fanining siyosiy fanlar tizimida tutgan o'rni va vazifalari, uning tarixiy ildizlari, turli mintaqalarda sodir bo'layotgan siyosiy voqealar hamda mojaroviy va inqiroziy holatlar, dunyo davlatlarining jahon siyosiy sahnasida olib borayotgan siyosati negizlari, xalqaro hamjamiyatning turli xalqaro muammolarni hal qilishda to'plagan tajribasi, o'z yechimini kutayotgan dolzarb xalqaro muammolar, jahon miqyosida turli mintaqalarda siyosiy-ijtimoiy taraqqiyotni qaror topishi va rivojlanishining asosiy xususiyatlari va ahamiyati hamda turli mintaqaviy birlashmalar bilan xalqaro tashkilotlar o'rtasida o'zaro munosabatlari qaror topishi va rivojlanishining tarixiy ildizlari haqida ***tasavvur va bilimga ega bo'lishi***; • Markaziy Osiyo mintaqasida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlarning rivojlanish istiqbollarini bilishi va ulardan foydalana olish; Markaziy Osiyo mintaqasidagi siyosiy jarayonlarga to'g'ri baho berish, ularni malakali tavsiflash, siyosiy jarayonlarning rivojlanishi masalalarini ijodiy tahlil qila olish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi;*** xalqaro tashkilotlarning rivojlanayotgan davlatlarga bo'lgan munosabati va e'tibori, ularga xos munosabatlarining qaror topishi va rivojlanishining asosiy yo'nalishlari, turli mintaqaviy integratsion birlashmalarning boshqa birlashmalar bilan o'zaro mutanosib munosabatlari qaror topishi va rivojlanish usullarini, mintaqamizda o'ziga xos ijtimoiy-siyosiy va integratsiya jarayonlariga ta'sir etuvchi muammolarni aniqlash yo'llarini, ularning rivojlanish shakllarini aniq o'rganish, mavjud farqlarni ko'rsata bilishi va ulardan foydalana olish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, mustaqil ta'lim bo'yicha hamda joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish va/yoki og'zaki imtihonni topshirish.

	yozma ish va/yoki og‘zaki imtihonni topshirish.

6.

VIII. ASOSIY VA QO‘ShIMChA O‘QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar

1. Börzel, Tanja A., and Thomas Risse (eds), The Oxford Handbook of Comparative Regionalism (2016; online edn, Oxford Academic, 7 Apr. 2016).

2. Muhammadsidiqov M.M. Zamonaviy xalqaro munosabatlarning mintaqaviy jihatlari. Darslik. – T.: O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi, 2019. – 238 b.

3. Muhammadsidiqov M.M. Xalqaro mintaqashunoslik. O‘quv qo‘llanma. - T.: “Barkamol fayz media”, 2017, 292 b.

4. Мухаммадсидиков М.М. Замонавий халкаро муносабатларнинг минтақавий жиҳатлари. -Тошкент: ТошДШИ, 2013. (Ўқув қўлланма)

5. Каримова Н.Э. Региональные аспекты современных международных отношений. Ташкент, 2013. (Учебное пособие)

Qo‘shimcha adabiyotlar

6. Sh.M. Mirziyoyev. Hozirgi zamon va Yangi O‘zbekiston. - Toshkent: O‘zbekiston, 2024.

7. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohotlar yo‘lini qat’iy davom ettiramiz. 6-jild. - Toshkent: O‘zbekiston, 2023

8. Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O’zbekistonda erkin va faravon yashaylik. 5-jild.- Toshkent: O’zbekiston, 2023.

9. Mirziyoyev Sh.M. Inson qadri, uning huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlari uchun. –Toshkent: O‘zbekiston, 2022.

10. Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To‘ldirilgan ikkinchi nashri. - Toshkent: O‘zbekiston, 2022.

11. Бжезинский З. Великая шахматная доска. [пер. с анг. О. Уральской]. – Москва. Издателсьство АСТ, 2019. – 384 с.

12. Frencis Fukuma. The End of History and the Last Man. New York, The Free Press. 1992. – 418 p.

13. Samuel P.Huntington. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. New York, Simon & Schuster. 1996. – 194 p.

14. Chris Brown, Kristen Ainley. Understanding International Relations. Palgrave Macmillan, Third Edition. 2005. – 313 p.

15. Laumulin M. The Geopolitics of XXI Century in Central Asia. - Almaty: KazISS, 2007.

16. Dhaka A. South Asia and Central Asia: Geopolitical dynamics. - Jaipur: Mangal Deep Publications, 2001.

17. Bo‘ronov S. O‘zbekiston geosiyosati. O‘quv qo‘llanma. – T.: 2021. – 194 b.

18. Бўронов С.М. Афғонистонда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш жараёнларида Ўзбекистон геосиёсати. – Т.: EFFECT-D, 2021. – 204 б.

Scopusdan maqolalar

	19. Eristian Wibisono. (2024). Strengthening civil society engagement in regional innovation policy: a quadruple helix perspective. Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, Vol. 19, No. 3, pp. 49-69. https://www.jstor.org/stable/27321374 20. Trivedy, A., Khatun, M. (2023). Importance of BRICS as a regional politics and policies. GeoJournal 88, 5205–5220. https://doi.org/10.1007/s10708-023-10883-w **Axborot manbalari** 21. http://www.press-service.uz (O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining matbuot xizmati). 22. http://www.mfa.uz (O‘zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi matbuot xizmati). 23. https://mift.uz (Министерство инвестиций и внешней торговли Республики Узбекистан) 24. http://www.lex.uz (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari milliy bazasi).
7.	Fanning o‘quv dasturi “Xalqaro munosabatlar” kafedrasida ishlab chiqilgan va 2025-yil 18-iyundagi 21-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan. O‘quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2025-yil 28-iyundagi 11-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas’ul:** G.Sh.Kadirova – TDShU, “Xalqaro munosabatlar” kafedrasi dotsenti, PhD.
9.	**Taqrizchilar:** S.A.Jo‘rayev – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti “Xalqaro munosabatlari” kafedrasi professori, s.f.d. F.Karimov – O‘zbekiston Xalqaro islom akademiyasi kafedra mudiri, siyosiy fanlar doktori, professor.